

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Näringsdepartementet över betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Näringsdepartementet har remitterat betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) till Region Stockholm för yttrande. Tillväxt- och regionplanenämnden, trafiknämnden samt Locum AB har av regionstyrelsen beretts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet.

Europaparlamentet beslutade den 16 december 2020 om 2020 års dricksvattendirektiv som ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 12 januari 2023. I detta fastställs minimikrav för dricksvatten och åtgärder som måste vidtas för att säkerställa att kraven följs. Det nya dricksvattendirektivet ställer krav på en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet, att komma till rätta med vattenläckage, samt bestämmelser om material i kontakt med dricksvatten. Det tillkommer också krav på att förbättra tillgången till dricksvatten och att främja användningen av dricksvatten ur kran, samt krav på att medlemsstaterna ska rapportera till EU.

I betänkandet föreslås hur 2020 års dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk rätt. Utredningen kartlägger hur svensk rätt förhåller sig till direktivet, om det finns några rättsliga gränsdragningsproblem och analyserar hur eventuella överlappningar i regelverken kan hanteras. I

utredningen föreslås vilka myndigheter som ska ansvara för de nya kraven och vilka befogenheter de ska ha. Utredningen lämnar också nödvändiga författningsförslag.

Regionledningskontoret ställer sig generellt positiv till såväl det reviderade direktivet som utredningen. Vattenförsörjningen i Stockholmsregionen sker till största delen i regionala system och hanteras ofta i mellankommunala samarbeten. Många ledningar inom Stockholmsregionen är i dåligt skick och det kommer behöva göras stora investeringar för att klara framtida behov. Det är därmed av stor vikt att de krav och bestämmelser som läggs på såväl producenter som tillsynsaktörer är tydliga och att tillräcklig tid ges för anpassning. Det är också av stor vikt att nya krav och bestämmelser inte leder till ett minskat eller fördröjat bostadsbyggande i Stockholms län.

Regionledningskontoret ser vidare positivt på att utredningen behandlar problematiken gällande dricksvattenförsörjning i relation till klimatförändringar men vill också lyfta vikten av att utreda Mälarens framtid som dricksvattentäkt.

Bakgrund

Näringsdepartementet har remitterat betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) till Region Stockholm för yttrande. Tillväxt- och regionplanenämnden, trafiknämnden samt Locum AB har av regionstyrelsen beretts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet.

Den 16 december 2020 beslutades i Europaparlamentet om 2020 års dricksvattendirektiv. 2020 års dricksvattendirektiv är en revidering av 1998 års dito och ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 12 januari 2023. Precis som i det tidigare dricksvattendirektivet fastställs minimikrav för dricksvatten och åtgärder som medlemsstaterna måste vidta för att säkerställa att kraven följs.

Det nya dricksvattendirektivet skiljer sig från det tidigare i flera avseenden. Det nya ställer krav på att det ska införas en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla faser i produktionskedjan. Det införs också bestämmelser som syftar till att komma till rätta med vattenläckage, samt bestämmelser gällande det material som kommer i kontakt med dricksvatten. Utöver det ställer 2020 års dricksvattendirektiv krav på medlemsstaterna att förbättra tillgången till dricksvatten och att främja användningen av dricksvatten ur kran. Under det nya direktivet

finns också krav på att medlemsstaterna ska rapportera till EU gällande olika frågor av betydelse för tillämpningen.

Betänkandet har tagits fram i syfte att föreslå hur 2020 års dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk rätt. Utredningen kartlägger bland annat hur svensk rätt förhåller sig till direktivet, har identifierat om det finns några gränsdragningsproblem när det gäller de unionsrättsliga och nationella regelverk som berör eller ligger nära regleringen i direktivet och analyserar hur eventuella överlappningar i regelverken kan hanteras. I utredningen föreslås vilka myndigheter som ska ansvara för de nya frågor som behandlas i direktivet och vilka befogenheter föreslagna myndigheter ska ha. Utredningen lämnar också nödvändiga författningsförslag.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholms arbete med dricksvattenförsörjning

Region Stockholm ställer sig generellt positiv till såväl det reviderade dricksvattendirektivet som den utredning som nu remitterats.

Region Stockholm påverkas direkt av dricksvattendirektivet i första hand i egenskap av fastighetsägare av de större sjukhusen och en del andra byggnader vilka kan komma att omfattas av den riskbaserade metoden avseende fastighetsinstallationer. Region Stockholm instämmer i utredningens bedömning att detta inte kommer att få några betydande ekonomiska konsekvenser för regionerna men att metoden bör kunna vara till hjälp i exempelvis sjukhusens egna arbeten med installationer för dricksvatten. Redan idag uppfyller Region Stockholm de föreslagna åtgärderna som ingår i den riskbaserade metoden för att säkerställa en säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet.

Region Stockholm gör bedömningen att utöver ovan nämnd påverkan för egen del kan bestämmelserna och kraven som tillkommer som resultat av det nya direktivet och dess genomförande i svensk lag påverka kommunerna i länet och få konsekvenser för den regionala planeringen och utvecklingen.

I Stockholmsregionen har en gemensam strategi, tillika plan, tagits fram för länets vattenförsörjning. Region Stockholm ser att detta styrdokument är av stor vikt och involverar flera av länets aktörer. Planen ska följas upp var fjärde år och vid såväl uppföljning som eventuell revidering ser Region Stockholm positivt på möjligheten att kunna anpassa planen utifrån ett uppdaterat direktiv och lagrum. Genom den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF5 2050) (LS 2015-0084) har två

ställningstaganden gjorts om att Samverka för en robust teknisk försörjning och att Trygga en hållbar och säker dricksvattenförsörjning. Med anledning av det vill Region Stockholm lyfta fram nedan synpunkter.

Påverkan på länets planering och utveckling

Vattenförsörjningen i Stockholmsregionen sker till största delen i regionala system, men lokala system är också viktiga för vissa delar, exempelvis på landsbygd och i skärgård. Ansvaret för vatten- och avloppsfrågor ligger hos kommunerna men i praktiken hanteras dricksvattenförsörjningen ofta i mellankommunala samarbeten. I nuläget är delar av ledningssystemet i dåligt skick och behöver bytas ut. Stockholmsregionens tre större vattenproducenter, som idag försörjer cirka 95 procent av länets befolkning, kommer att behöva göra stora investeringar för att utöka sin kapacitet, säkra tillgången till dricksvatten och klara den ökade efterfrågan. För detta krävs inte bara resurser och finansiering, utan också ökad regional och kommunal samverkan. Det är därmed av stor vikt att de krav och bestämmelser som läggs på såväl producenter som tillsynsaktörer är tydliga och att tillräcklig tid ges för att möjliggöra eventuella behov av anpassning i exempelvis samarbetsformer, vägledningar, processer, upphandlingar och planering.

Fungerande tekniska infrastrukturer är en grundläggande förutsättning för tillväxt och en god livsmiljö. En stor utmaning i den växande Stockholmsregionen är att säkerställa tillgången till dricksvatten. Region Stockholm vill därmed framhålla att förändringar som påverkar utbyggnaden av tekniska försörjningssystem kan påverka planering och utbyggnad av bostäder. Det är av stor vikt att den administrativa bördan av nya krav och nya bestämmelser inte leder till ett minskat eller fördyrat bostadsbyggande i regionen, där målsättningen är att färdigställa 22 000 nya bostäder per år för att möta befolkningstillväxten.

Klimatförändringarnas effekter för dricksvattenförsörjningen

De framtida klimatförändringarna innebär en rad utmaningar för dricksvattenförsörjningen. Region Stockholm ser därmed positivt på att utredningen behandlar vilka möjligheter som finns via vatten- och avloppstaxan att finansiera anpassningsåtgärder på grund av framtida klimatförändringar. Region Stockholm ser vidare positivt på att den nya riskbaserade metoden som föreslås för ökad vattensäkerhet och som omfattar alla faser i vattenproduktionskedjan ska utgå från den kunskap som inhämtats genom utförda åtgärder inom ramen för EU:s ramdirektiv för vatten. Det är också positivt att metoden ska ta hänsyn till hur klimatförändringarna påverkar vattenresurserna.

Region Stockholm vill framhålla att en stor del av Mälardalsregionen är beroende av Mälaren som dricksvattentäkt. Det finns en överhängande risk att denna på sikt inte kommer kunna användas för dricksvattenförsörjningen med anledning av den saltvatteninträngning som väntas ske som konsekvens av höjda havsnivåer. Detta är en risk som inte bör åligga enskilda kommuner och vattenproducenter att bedöma eller utreda. Region Stockholm vill således lyfta fram vikten av att den förfrågan som lämnades från ett flertal länsstyrelser till regeringen i oktober 2021 om att tillsätta en utredning av Mälarens framtid som dricksvattentäkt beaktas utifrån det nya direktivet och denna utredning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några betydande ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av SOU 2021:81, En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet, Betänkande av 2020 års dricksvattenutredning
2. Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 20 januari 2022

Beslutsexpediering

1. Näringsdepartementet